SALON OLLIKKALAN PUUTARHA-ALUEEN LUONTOSELVITYS

FM (biologi) Turkka Korvenpää
25.8.2025

Envibio

Sisällys:

1. JOHDANTO 3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS 4
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS 4
3.1 Menetelmät 4
3.2 Luontotyyppikuviot 4
4. PESIMÄLINNUSTO 10
4.1 Menetelmät 10
4.2 Tulokset ja johtopäätökset 11
5. LEPAKOT 13
5.1 Menetelmät 13
5.2 Tulokset ja johtopäätökset 14
6. MUU LAJISTO 14
7. YHTEENVETO 14
8. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET 15

Kannen kuva: Entistä kauppapuutarhaa.

Ilmakuva ja kartan 1 pohjakartta: © Maanmittauslaitos 08/2025
Kartan 2 pohjakartta: © Salon kaupunki 2025

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Salon kaupunki tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen Ollikkalassa sijaitsevan entisen kauppapuutarhan alueelta. Selvitysalueeseen sisältyvät myös puutarhan itäpuolella olevat kerrostalokorttelit (kartta 1). Selvitystä voidaan hyödyntää alueen asemakaavan muutostyössä.

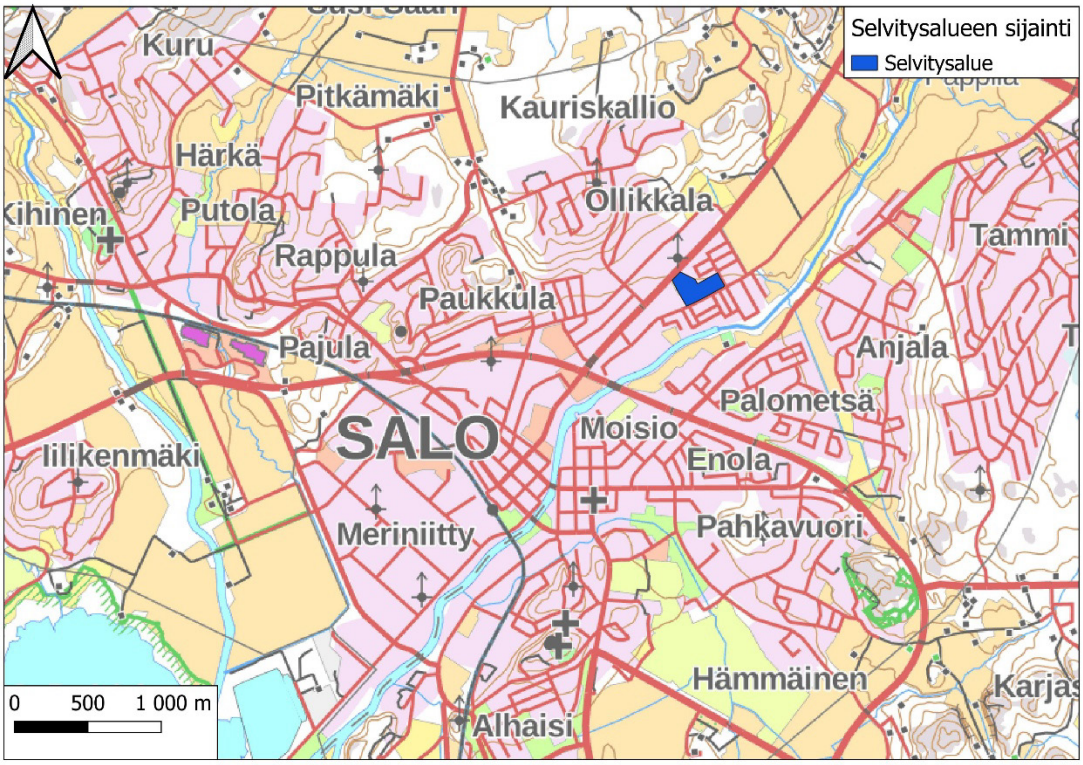

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Luontoselvityksen tarkoituksena on kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyvät seuraavat osat:

- kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus
- lepakkokartoitus
- pesimälinnustokartoitus
- liito-oravakartoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys

Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin aineistopyyntö alueelta ja sen lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajiesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2025). Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja siihen liittyvät maastotyöt tehtiin touko-elokuussa 2025.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 4,5 ha) sijaitsee Salon kaupunkikeskustassa Ollikkalan kaupunginosassa Somerontien ja Ollikkalankadun välissä. Alueen länsiosassa on entinen kauppapuutarha. Sen itäpuolella on puistoja sekä kerrostaloja pihoineen ja parkkipaikkoineen. Ollikkalankadun varrella sijainnut pientalo on äskettäin purettu.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Luontotyyppikartoitus perustuu 22.5.2025, 9.6.2025, 18.6.2025 ja 15.7.2025 suoritettuihin maastokäynteihin. Selvitysalue jaettiin 7 luontotyyppikuvioon, jotka rajattiin kartalle GPS-laitetta ja ilmakuvia apuna käyttäen. Kustakin kuviosta laadittiin sanallinen kuvaus. Kuviokuvaukset sisältävät tietoa mm. elävästä ja kuolleesta puustosta sekä putkilokasvillisuudesta. Koko selvitysalue on ihmisen voimakkaasti muokkaamaa kulttuuriympäristöä, eikä alueella esiinny luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/, Kontula & Raunio 2018a ja b) mukaisia luontotyyppejä. Alueelta ei siten löytynyt yhtään metsälain erityisen tärkeää elinympäristöä, luonnonsuojelulain suojaamaa luontotyyppiä, vesilain suojaamaa pienvettä tai METSO -kriteerit täyttävää kohdetta. Luontoarvoiltaan merkittäviä muitakaan luontotyyppi- tai kasvillisuuskohteita ei ole.

3.2 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 2-3.

KUVIO 1 – TUORE JOUTOMAANIITTY

Heinävaltainen tuore joutomaaniitty (kuva 1), joka oli heinäkuun puolivälissä niitetty. Rajakadun varrella ja kuvion pohjoisreunalla pyörätien vieressä on koivurivit. Kuvion pohjoisosassa sijaitsee koristepensaikko.

Kuva 1. Luontotyyppikuvio 1 oli niitetty heinäkuun puoliväliin mennessä.

Kuva 2. Pihanäkymä läntisempien kerrostalojen eteläpuolelta.

KUVIO 2 – KERROSTALOALUE

Kerrostalot nurmikoineen ja soraisine parkkipaikkoineen (kuva 2). Pihoille on istutettu mm. koivuja, pensashanhikkia, mäntyjä, suomenpihlajia ja vaahteroita. Nurmikoilla kasvaa esim.

valkoapilaa ja niittyhumalaa. Soraisen parkkipaikan niukkaan kasvistoon kuuluu mm. kanadankoiransilmä (haitallinen vieraslaji).

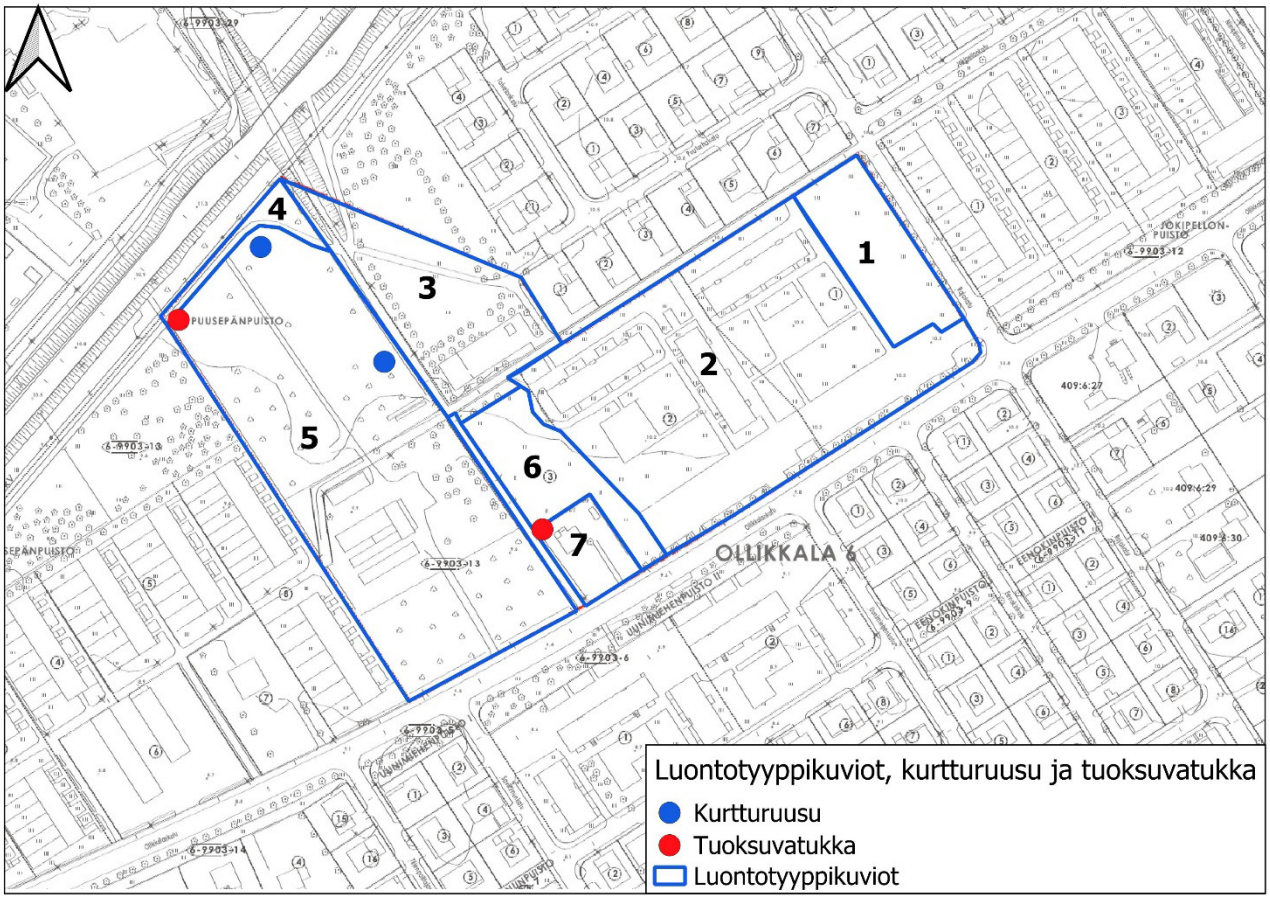

Kartta 2. Luontotyyppikuviot, kurtturuusut ja tuoksuvatukat.

.

KUVIO 3 – PUISTO

Puisto, jossa kasvaa koivuja ja muutama vaahtera. Nurmikolla tavataan mm. valkoapilaa, voikukkaa ja niittyhumalaa. Eteläreunalla on istutettuja jalavia.

KUVIO 4 – PUISTO

Kuvion itäreunalla kasvaa tiheä, ylikasvanut vanha kuusiaita. Puistoon on istutettu mm. jo kookas hopeapaju, lehmus, vaahtera ja koristepensaita. Nurmikolla tavataan mm. valkoapilaa ja niittyhumalaa.

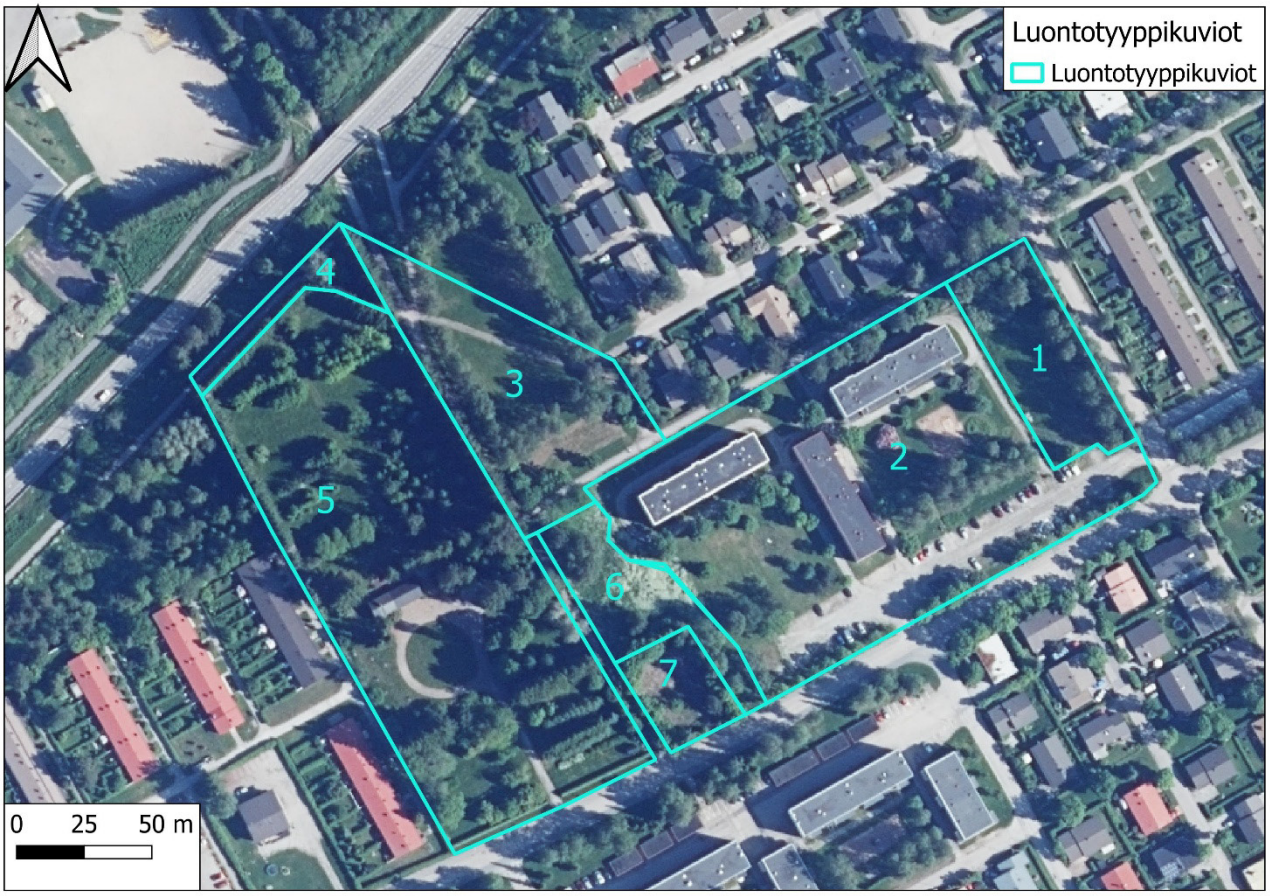

Kartta 3. Luontotyyppikuviot ortoilmakuvalla.

KUVIO 5 – ENTINEN KAUPPAPUUTARHA

Entinen kauppapuutarha (kannen kuva, kuvat 3-5), jonka itä-, pohjois- ja länsireunoilla kasvaa rivi jo kookkaita kuusia. Ollikkalankadun varrella on hoidettu kuusiaita. Kuviolla kasvaa yksittäin ja ryhmittäin istutettuja koristepuita ja -pensaita sekä niiden välissä leikattua nurmikkoa. Istutettuun puustoon ja pensaisiin kuuluu mm. tuijia, idänvirpiangervoa, tammia, unkarinsyreeniä, mäntyjä, pihtoja, terijoensalavia, poppeleita, saarnia, pensasmaisia kanukoita, puistolehmuksia, isotöyhtöangervoa, alppiruusuja, jalavia, erilaisia ruusuja, suomenpihlajia, lehtikuusia, vaahteroita ja haitallisiksi vieraslajeiksi luettavia tuoksuvatukkaa, kurtturuusua, rusopajuangervoa ja viitapihlaja-angervoa (kartta 2). Ruohovartisia koristekasveja on jäljellä niukasti, mutta alueella kasvaa mm. kyläkurjenpolvea. Nurmikoiden ja istutusten tyvien kasvistoon kuuluvat mm. valkoapila, siankärsämö, voikukka, rönsyleinikki, niittyhumala, koiranputki, kyläkarhiainen, seittitakiainen, kyläkellukka, isonokkonen ja pelto-ohdake. Puutarhassa on mehiläispesiä.

Kuvat 3-4. Entisen kauppapuutarhan aluetta.

Kuva 5. Entisen kauppapuutarhan aluetta.

KUVIO 6 – TUORE JOUTOMAANIITTY

Tuore, rehevöitynyt joutomaaniitty, jolla kasvaa runsaiden koiranputken ja nurmipuntarpään lisäksi mm. pelto-ohdaketta, nurmitähkiötä, heinätähtimöä, harakankelloa ja mesiangervoa. Kuvion länsireunalla on koivuja.

KUVIO 7 – ENTINEN TALON PAIKKA

Kuviolla sijainneet rakennukset on hiljattain purettu. Kuvion reunoilla kasvaa puita ja pensaita kuten kuusiaitaa, orapihlaja-aitaa, vierasperäisiä kuusia, koivuja, vaahteroita, raita, lehmus, tarhaomenapuita, marjakuusi ja haitallinen vieraslaji tuoksuvatukka (kartta 2). Muutoin kuvio on kasvillisuudeltaan vasta osittain sulkeutunutta ruderaattia. Lajistoon kuuluvat esim. valkoapila, voikukka, savijäkkärä, piharatamo, pujo, kylämaltsa, lutukka, peltokorte ja niukkoina esiintyvät haitalliset vieraslajit kanadankoiransilmä, kanadanpiisku ja vaalea-amerikanhorsma. Viljelyjäänteenä tavataan pystykäenkaalia.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa kartoitettiin kolmella maastokäynnillä touko-kesäkuussa (taulukko 1). Sää oli kaikkina aamuina linnustokartoitukselle suotuisa. Lisäksi linnustoa havainnoitiin muun maastotyön ohessa. Käytössä olivat myös Suomen Lajitietokeskuksen aineistot.

Laskentamenetelmänä käytettiin sovellettua kartoituslaskentaa. Selvitysalue käveltiin niin tiheästi läpi, että ainakin kaikki laulavat lintuyksilöt voitiin kohtuudellisella varmuudella havaita. Kaikki havainnot uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvistä ja harvalukuisista lajeista merkittiin kartalle. Havainnosta kirjattiin muistiin laji, sukupuoli (jos mahdollista määrittää), yksilömäärä ja tieto käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoitteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella paikallisina havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Yleisistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan tieto siitä, että laji kuuluu pesimälinnustoon. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta ja etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia karttoja.

Taulukko 1. Lintulaskentapäivät, laskenta-ajat ja vallinnut säätila.

Päivä	Laskenta-aika	Sää
22.5.2025	7.29-8.03	Lämpötila +10 ºC, tuuli 3 m/s, pilvisyys 8/8
9.6.2025	7.03-7.21	Lämpötila +11 ºC, tuuli 3 m/s, pilvisyys 8/8
18.6.2025	8.05-8.25	Lämpötila +16 ºC, tuuli 2 m/s, pilvisyys 1/8 → 2/8

Tehdyt lintuhavainnot vietiin paperikartoilta paikkatieto-ohjelmistoon erotellen eri laskentakertojen havainnot toisistaan. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoittelevista linnuista sekä muista paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaituista linnuista. Jo yhdellä laskentakerralla saatu havainto tulkittiin reviiriksi. Lähellä toisistaan tehtyjen eri laskentakertojen havaintojen tulkittiin tarkoittavan samaa reviiriä. Samaksi reviiriksi tulkittujen havaintojen välinen maksimietäisyys vaihteli hieman lajeittain, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää noin paria sataa metriä, jota kauempana toisistaan eri laskentapäivinä tehdyt havainnot tulkittiin eri reviireiksi. Käytännössä tulkinta oli yksiselitteistä.

4.2 Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesivän kaikkiaan 22 lintulajia (taulukko 2). Lisäksi kerrostalojen tuntumassa lenteli ajoittain tervapääskyjä (erittäin uhanalainen), mutta ne eivät ilmeisesti pesi alueella. Linnusto on puutarhoille ja pihoille tyypillistä. Siihen kuuluu kuitenkin joitakin huomionarvoisia lajeja (kartta 4). Voimakkaan vähenemisensä vuoksi erittäin uhanalaisiksi arvioituja, joskin vielä suhteellisen tavallisia, varpusia pesii eteläisimmässä, huonokuntoisessa kerrostalossa. Rakennusta ei tutkittu tarkemmin, mutta varpusia nähtiin paikalla säännöllisesti, ja ne oleskelivat rakennuksen julkisivun erilaisissa koloissa ja syvennyksissä. Samoin voimakkaan vähenemisensä vuoksi erittäin uhanalaiseksi arvioidulla viherpeipolla oli reviiri entisessä kauppapuutarhassa. Viherpeippo on yhä tavallinen pihojen ja puutarhojen laji. Silmälläpidettävä pensaskerttu lauloi selvitysalueen pohjoisreunan tuntumassa puistossa ja satakieli samoilla tienoilla. Rehevien lehtimetsien ja puutarhojen kultarinnalla oli reviiri entisessä kauppapuutarhassa, jossa nähtiin myös harakka. Sille sopivia pesäpaikkoja on runsaasti mm. alueen kuusissa ja kuusiaidassa.

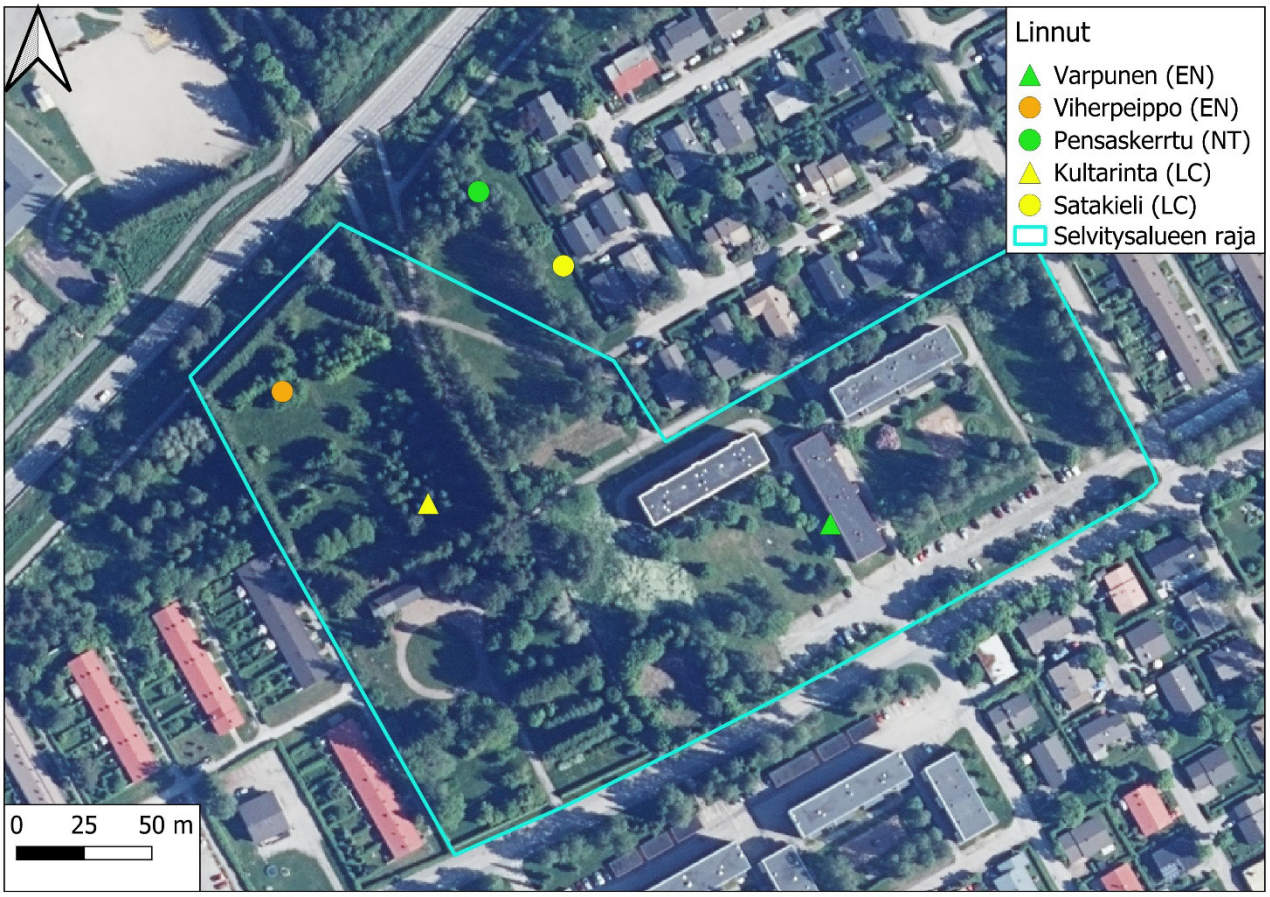

Kartta 4. Huomionarvoisten lajien reviirit. (EN=erittäin uhanalainen, NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen)

Taulukko 2. Pesimälinnusto. (EN=erittäin uhanalainen, NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen, NA=arviointiin soveltumaton)

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Parimäärä	Status
Carduelis carduelis	tikli		LC
Carduelis chloris	viherpeippo	1	EN
Columba palumbus	sepelkyyhky		LC
Corvus corone	varis		LC
Erithacus rubecula	punarinta		LC
Fringilla coelebs	peippo		LC
Hippolais icterina	kultarinta	1	LC
Luscinia luscinia	satakieli	1	LC
Muscicapa striata	harmaasieppo		LC
Parus major	talitiainen		LC
Passer domesticus	varpunen	useita	EN
Passer montanus	pikkuvarpunen		LC
Phasianus colchicus	fasaani		NA
Phylloscopus collybita	tiltaltti		LC
Phylloscopus trochilus	pajulintu		LC
Pica pica	harakka	1 ?	NT
Regulus regulus	hippiäinen		LC
Sylvia atricapilla	mustapääkerttu		LC
Sylvia borin	lehtokerttu		LC
Sylvia communis	pensaskerttu	1	NT
Turdus merula	mustarastas		LC
Turdus pilaris	räkättirastas		LC

<u>Suositus:</u> Varpusen pesimäkausi on hyvin pitkä, ja laji voi pesiä jopa talvellakin. Kerrostalojen mahdollinen purkaminen olisi tästä syystä hyvä ajoittaa keskitalveen, jolloin varpusen pesien tuhoutuminen on epätodennäköisintä, ja linnut voivat siirtyä muualle pesimään. Samalla estyy kerrostaloihin mahdollisesti pesimään asettuvien tervapääskyjen pesien tuhoutuminen.

5. LEPAKOT

5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV -liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Taulukko 3. Lepakkokartoitusajat ja vallinnut sää.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
30.6.2025	1.38-2.01	Lämpötila +12 ºC, tuuli 1 m/s, pilvisyys 0/8
13.7.2025	1.03-1.20	Lämpötila +18 ºC, tuuli 1-2 m/s, pilvisyys 8/8 → 5/8
30.7.2025	0.12-0.27	Lämpötila +20 ºC, tuuli 2 m/s, pilvisyys 8/8

Lepakkoja havainnoitiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kolmena yönä (taulukko 3) kävelleen karttaan 5 merkityt reitit. Sää oli kaikkina kartoitusöinä työhön hyvin sopiva. Havaittujen lepakkojen sijainti kirjattiin muistiin ja laji määritettiin. Luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä etsittiin puolestaan kolopuita sekä muita lepakoiden päiväpiiloiksi, lisääntymispaikoiksi ja talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita.

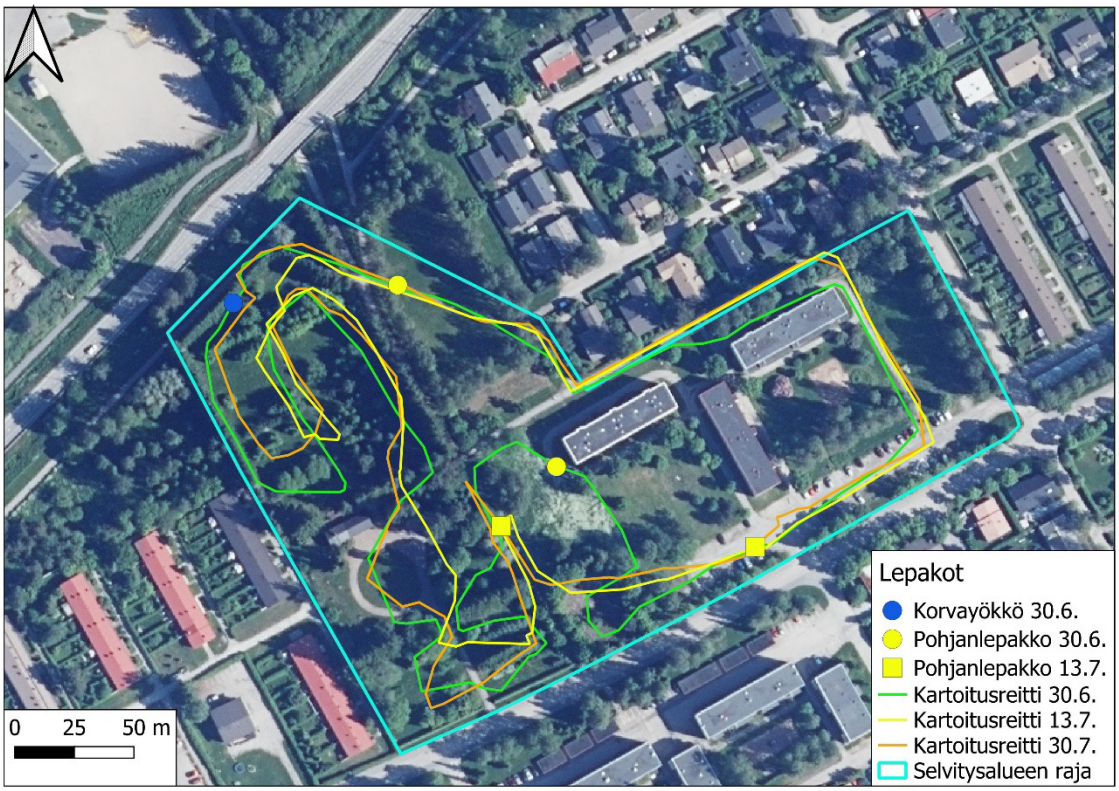

Kartta 5. Lepakkohavainnot ja kartoitusreitit.

5.2 Tulokset ja johtopäätökset

Lepakkohavainnot on merkitty karttaan 5. Alueella havaittiin vain yksi korvayökkö sekä muutamia pohjanlepakoita. Molemmat ovat yleisiä lajeja, mutta korvayökkö hiljaisen ääntelynsä vuoksi vaikea havaita. Paremmin yhtenäisissä metsissä viihtyviä isoviiksisiippoja / viiksisiippoja ei tavattu. Pohjanlepakko elää yleisesti myös kaupunkien puistoissa ja puutarhoissa. Saadut muutamat havainnot vastasivat ennakko-odotuksia. Lepakoille sopivia päiväpiiloja ei joitakin linnunpönttöjä lukuun ottamatta löydetty. Entisen kauppapuutarhan alueella sijaitsee yksi rakennus (kuva 4), jossa voi olla lepakoille sopivia piilopaikkoja, mutta lukittua rakennusta ei tutkittu.

Kaiken kaikkiaan lepakkoja havaittiin niin vähän, ettei alueella näytä olevan lepakoille erityistä merkitystä, eikä lepakoille tärkeitä alueita rajattu. Lepakoiden esiintyminen entisen kauppapuutarhan alueella sijaitsevassa rakennuksessa on suositeltavaa selvittää ennen rakennuksen purkamista.

6. MUU LAJISTO

Selvitysalueella ei ole viitasammakon (EU:n luontodirektiivin IV -liitteen laji) kutupaikoiksi sopivia pienvesiä tai vesistöjä. Liito-oravalle (EU:n luontodirektiivin IV -liitteen laji) sopivaa puustoa ei juuri ole, joskin entisen kauppapuutarhan reunoilla kasvaa tiheitä kuusirivejä. Liito-oravan papanoita etsittiin 22.5.2025 suurten puiden tyviltä, mutta niitä tai muitakaan merkkejä lajista ei löydetty. Alueelta ei ole myöskään aiempia liito-oravahavaintoja.

Suomen Lajitietokeskuksen aineistoissa (Suomen Lajitietokeskus 2025) on selvitysalueelta tai sen lähiympäristöstä havainnot ainoastaan kolmesta elinvoimaisiksi arvioidusta ludelajista.

7. YHTEENVETO

Alueella sijaitsevien huonokuntoisten kerrostalojen purkaminen on suositeltavaa tehdä talvella, jolloin rakennuksiin mahdollisesti pesimään asettuneet tervapääskyt eivät pesi ja jolloin myös varpusten pesinnän todennäköisyys on alhaisimmillaan.

Lepakoiden esiintyminen entisen kauppapuutarhan alueella sijaitsevassa rakennuksessa on suositeltavaa selvittää ennen rakennuksen purkamista.

8. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Ryttäri, T. & Väänänen, M. 2024. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.

Kontula, T. & Raunio. A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio. A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.

luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.

Suomen Lajitietokeskus 2025. http://tun.fi/HR.3211 (haettu 14.8.2025).

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, *J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden* metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. https://www.ymparisto.fi/punainenlista